P Ă R I N T E L E

ARSENIE BOCA

TREPTE SPRE VIEȚUIREA ÎN MONAHISM

EDITURA TEOGNOST

+ Părintele ARSENIE boca

Trepte spre vieţuirea în monahism

Ieromonah Arsenie Boca

Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-mi urmeze Mie. (Luca 9, 23)

Lepădarea de lume are două trepte. Întâi ne lepădăm de lumea din afară şi de tot ce ne-ar putea ţine legaţi de ea. În al doilea rând ne lepădăm şi de toate asemănările noastre lăuntrice cu lumea. Acestea sunt patimile, năravurile şi toate slăbiciunile noastre personale.

Dacă am rămâne în lume ne-am face una cu lumea. Dacă însă vrem să urmăm lui Iisus, atunci trebuie să desăvârşim lepădarea de lume cu lepădarea de sine. Lumea aceasta este eul, egoismul, este iubirea şi încântarea de sine, e suportul plăcerii şi al complacerii în lumea aceasta. Egoismul este rădăcina tuturor patimilor. Iar lepădarea de sine este uscarea acestei rădăcini şi prima condiţie a urmării lui Hristos.

Dacă ieşim din lume scăpăm de vedere şi auzire. Cu aceasta mai slăbesc puţin şi patimile noastre. Dar ca să ne desprindem deplin din puterea lor trebuie să tăiem odraslele şi rădăcina prin nevoinţă de fiecare zi a lepădării de sine. Aceasta e simţita de firea noastră cea pieritoare ca o cruce pe care de fapt moare omul nostru cel vechi. Nu putem urma lui Iisus decât omorând în tot ceasul patimile noastre.

Pentru început urmarea lui Iisus chiar rostul acesta îl are: de a ne desprinde firea de patimi iar în locul lor a deprinde virtuţile.

Lepădarea de sine nu este cu neputinţa sau înfrângere. Dimpotrivă, e descătuşarea unei foarte mari puteri sufleteşti. Mărturie la îndemână ne stau însăşi prilejurile. Dacă le câştigam, adică ne comportăm prin ele după Duhul lui Dumnezeu, simţim în suflet o pace şi o creştere sufletească. Pe când dacă le pierdem, adică ne comportăm după om sau după patimi, simţim o tulburare, o mustrare de conştiinţă şi o împuţinare sufletească. Lepădarea de sine dovedeşte credinţa şi dragostea pe care o avem către Iisus. Din aceasta izvoraşte o mare trăire sufletească. Lepădarea de sine trebuie să ne-o facem a doua natură, ca să ne însoţească toată calea călugăriei şi

să caracterizeze călugăria.

În felul acesta seacă izvorul şi rădăcina patimilor.

Despre sfaturile Evangheliei şi voturile monahale

Iisus a dat porunci şi sfaturi şi pildă cu viaţa Sa. În această a descoperit toată voia lui Dumnezeu către oameni, ca să se mântuiască. Poruncile asigură mântuirea pentru toată lumea, iar sfaturile evanghelice sunt acestea: sărăcia de bunăvoie, viaţa fără prihană şi ascultarea necondiţionată.

Pe sfaturile evanghelice se întemeiază călugăria. Cinul monahal urmăreşte deci trăirea creştinismului până la măsurile desăvârşirii. Dar ca să facă firea omenească o cale atât de lungă trebuie înţelese bine mijloacele şi foarte bine cunoscută calea. Mai întâi fiţi de-a dreptul ucenicii lui Iisus, cum au fost apostolii, dar putem fi nişte ucenici mai smeriţi al unui slujitor al lui Iisus, cum este duhovnicul. Călugăria nu se învaţă atât din cărţi cât din această ucenicie.

Voturile sau făgăduinţele monahale au rostul de a desprinde rând pe rând patimile care strică firea noastră şi primejduiesc mântuirea. Primejdia cea mai mare a patimilor de căpetenie este aceasta, că duc sufletul la necredinţă în Dumnezeu prin faptul că prind sufletul şi trupul numai de viaţa aceasta deşartă.

Ştiind Iisus că patimile opresc sufletul de la calea Sa, întrucât îl lipesc de viaţa aceasta, ne-a cerut să ne lepădăm de tot ce avem, să urâm familia, ba să urâm şi propria noastră viaţa în condiţiile lumii acesteia (Luca 14, 26). Călugăria stabileşte o altă înrudire între oameni: rudenia cea după Duh. Căsătoria şi copiii îi părăseşti înainte de a-i avea şi n-o iei pe calea aceasta. Aceasta este voia sfântă pe propria ta viaţă văzută după chipul veacului acestuia. Aici îşi dovedesc sfaturile evanghelice temeiul. Astfel, sărăcia de bunăvoie ne izbăveşte de lăcomie, de iubirea de argint şi de lene. Fecioria biruie desfrânarea. Iar ascultarea

necondiţionată omoară mândria, invidia, mânia, slava deşartă şi întristarea.

Dintre cele trei făgăduinţe cea mai grea e ascultarea, pentru că are de biruit mai mult patimile minţii care discută cu Dumnezeu în loc să asculte fără discuţie.

Nicio patimă nu vrea să părăsească firea fără nevoinţe, adică silinţe ale conştiinţei întărite de voinţă. Din pricina acestei lupte între convingeri şi patimi călugăria e dătătoare de har şi e numărată la Taina Pocăinţei.

Ascultarea este pretutindeni o temelie a rânduielii în societatea omenească, dar în călugărie ascultarea mai are ceva fundamental deosebit: ca ascultare din convingerea că prin conştiinţa stareţului său a duhovnicului îţi grăieşte însuşi Hristos. Orice abatere de la acest greu de ascultare atrage o întărire a patimilor şi o slăbire a sufletului.

Iată înţelesul călugăriei.

Despre post şi rugăciune

Postul e vechi şi începe odată cu omul. E prima poruncă de stăpânire de sine. Postul şi rugăciunea sunt două mijloace prin care curăţim firea de patimi. Toţi oamenii care s-au apropiat de Dumnezeu şi-au smerit sufletul cu rugăciune şi post. Şi Iisus a postit 40 de zile punând postul începătură a vestirii Împărăţiei lui Dumnezeu, deşi Lui nu-I trebuia, fiind nepătimaş.

Temeiurile mai adânci ale postului şi rugăciunii le găsim tot la Botez. Adâncul fiinţei noastre se îmbracă în Hristos. În acest adânc al minţii, sau în altarul inimii după expresia părinţilor, se sălăşluieşte Hristos, izgonind afară pe satana, care se retrage în simţiri. De aici puterile potrivnicului, patimile, se silesc să învăluie şi să prindă voinţă din nou în mrejele sale.

Cu trupul însă nu putem trata decât prin post. El nu ştie şi nu recunoaşte convingeri. De aceea el trebuie uscat, încet şi cu socoteală, fiindcă în mocirla uscată porcii patimilor nu mai vin să se scalde.

Ca să zădărnicim puterea potrivnică care lucrează

prin simţuri patimile plăcerii, slăbim prin post aceste simţuri şi închinarea lor către plăcere. Un organism topit cu postul nu mai are putere să schimbe convingerile conştiinţei.

Dar mai bine de jumătate din numărul patimilor sunt ale minţii. Postul lucrează şi asupra acestora. E lucru de mirare, zice Ioan Scărarul, că mintea fiind netrupească de la trup se spurcă şi se întunecă şi că, dimpotrivă, cea nematerialnică de la ţărâna se subţiază şi se curăţa. Ochii văd lucrurile, mintea vede gândurile.

Postul curăţeşte ochiul, rugăciunea curăţeşte mintea. Aici nu vorbim de rugăciuni care cer lucruri materiale, nici de rugăciunea care dă drumul închipuirii, după cum nu vorbim nici de rugăciunea liturgică, ci numai de rugăciunea minţii. La intrarea în călugărie rugăciunea vameşului, completată poate chiar de Iisus, e numită deodată cu metăniile „Sabia Duhului Sfânt”. Rugăciunea minţii este „Doamne, Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul
Cu numele lui Iisus spus întâi cu gura apoi cu mintea, pătrundem din afară spre înăuntrul nostru către Iisus, Care la rugăciunea noastră bate război cu potrivnicul din gânduri şi ne izbăveşte de asupririle patimilor. Rugăciunea minţii sau rugăciunea inimii are temeiul acesta, descoperit de însuşi Iisus, că fără Mine nu puteţi face nimic în privinţa izbăvirii de patimi, deci în privinţa mântuirii.

Rugăciunea minţii are şi stări superioare, când izbăvindu-se patimile, se deapănă de la sine fără cuvinte, într-o nesfârşită dragoste de Dumnezeu, de oameni şi de toată făptura.

Războiul nevăzut sau despre ispite

Sufletul este mai de preţ decât toată materia lumii pentru că în el e sădită de la obârşie posibilitatea desăvârşirii. Pe de altă parte şi firea întreagă suspină după arătarea fiilor lui Dumnezeu (Romani 8, 19), adică după îndumnezeirea omului. În cale stă infirmitatea firii şi o

putere potrivnică nevăzută care caută să înfrâneze sufletul de la un zbor mai înalt decât viaţa veacului acestuia. Şi fiindcă puterile nu erau egale, Dumnezeu S-a făcut om şi ca om a biruit pe ispititorul, învăţându-ne şi pe noi lupta. A întărit firea noastră şi sălăşluindu-Se întru noi prin botez ne-a făcut făptură nouă ascultătoare de Dumnezeu. Dar de la noi atât se cere: să punem în lucrare aceste ajutoare.

Tot războiul nevăzut al potrivnicului urmăreşte abaterea sufletului din ascultarea de Dumnezeu şi toată nevoinţa călugărului e să sporească această ascultare. Potrivnicul are două feluri de ispite: prin plăcere şi prin durere. Cu primele umblă să ne amăgească. Dar cu celelalte umblă să ne constrângă să socotim plăcerea că bine şi durerea că rău. Cu această meşteşugire ar restrânge năzuinţele sufletului numai la o viaţă comodă în veacul acesta.

Iar călugărul are către primele: nevoinţele înfrânării pentru dragostea de Dumnezeu, iar către celelalte: lepădarea de sine pentru dragostea de oameni.

Dacă vede vicleanul că nu isprăveşte surparea cu ispitele atunci aruncă în minte hule împotriva lui Dumnezeu. Covârşirile acestui mândru să nu sperie pe nimeni căci nu spurcă pe om, nici să nu le băgăm în seamă.

Dar nicio viaţă sporită nu e cruţată de bântuieli: fie cu vederi amăgitoare şi trăgând către slava deşartă, fie cu înfricoşări grozave ducând către ieşirea din minţi. În calea celor dintâi avem lepădarea de vederi, căci mai de folos este a ne vedea păcatele decât a vedea îngerii, iar în calea celorlalte avem lepădarea de sine în grija lui Dumnezeu. Pe puţini credincioşii şi molatecii vicleanul îi scoate din luptă cu evidentă neputinţei cu care îi aruncă în deznădejde, iar către smerenie le închide calea prezentându-le-o ca umilire. Pe calea aceasta le macină sufletul între deznădejde şi nemulţumire, de unde ajung la mânia persecuţiei. Adună la conflict, se închid sufleteşte în

prejudecăţi şi aşa alunecă din calea sfântă în calea profană sau chiar chimică. La aceştia lepădară de sine a fost mereu un lucru de silă sau fără convingere.

În urmă ispitele aleg trebnici de netrebnici. Într-unii ispitele desăvârşesc în suflet ascultarea şi dragostea de Dumnezeu. Iar în ceilalţi le şterg pe acestea şi pun în loc ascultarea şi dragostea de sine. Ispitele descoperă ceea ce este în inima omului. Drepte sunt căile Domnului şi cei drepţi merg pe ele dar îndărătnicii pe aceleaşi căi se poticnesc şi cad. Pentru calea călugăriei trebuie prin urmare sănătate deplină şi majoritate de minte. Viaţa duhovnicească nu se deschide decât în sufletul care are curajul umilinţei. Înjosirea în faţa lui Dumnezeu, dispreţul de sine şi lepădarea voinţei proprii, iată calea celor trei arme ale sufletului (Avva Pimen).

De aceea în calea lui Dumnezeu să fii neclintit, neabătut nici de plăcere nici de durere. Dar să ştii că a rămâne în picioare nu e treaba ta, nici a virtuţii tale, ci a harului Aceluia care te ţine în braţele Sale ca să nu cazi în întristare. Deplin izbăvit de lupte nu este om pământean, nici nu trebuie să fie. Altfel nu ar mai fi luptă, nici ucenicie, nici sporire, nu ar mai trebui nici Harul neîncetat de la Dumnezeu. Omul nu şi-ar mai cunoaşte slăbiciunea şi nici de smerenie nu ar mai avea trebuinţă. E mai de preţ lupta, că vezi ajutorul lui Dumnezeu şi te smereşti şi te umpli de dragoste, căci biruinţa pe mulţi i-a păgubit.

Pe această cale nu poţi călători fără primejdie decât condus de mâna nevăzută a lui Dumnezeu prin conştiinţa unei călăuze.

Despre lepădarea de lume

Lumea este lucrarea lui Dumnezeu. Dar stricăciunea din lume este lucrarea păcatului. Călugării fug de stricăciunea din lume pentru că aceasta desface pe oameni de Dumnezeu. Dar pentru că stricăciunea este aşa de tare ţesuta cu lumea, călugării se leapădă de lume. Aceasta pe scurt.

Mai pe larg, fuga de lume se petrece aşa: la vârsta minţii se trezeşte în noi şi conştiinţă de creştini. Conştiinţa aceasta e un însăşi dar al botezului. De acum doi inşi ne cheamă: Dumnezeu şi lumea, fiecare în partea sa. Dumnezeu ne cheamă prin conştiinţa, iar lumea prin trup. Aflându-ne în această cumpănă sufletească avem prin urmare libertatea de a alege modul nostru viitor de viaţă.

Dacă am avea să trăim o viaţă creştină în lume, vedem împrejur sau chiar în casa noastră, că obiceiurile şi îndeletnicirile din lume ne-ar birui şi am sfârşi prin a trăi şi noi ca toată lumea. Dacă însă chemarea conştiinţei către Dumnezeu e mai tare decât chemarea trupului către lume, atunci ne lepădăm de lume, vindem tot ce avem şi venim într-o mănăstire să urmăm lui Hristos.

Lepădarea de lume este prin urmare un act de libertate a conştiinţei, o convingere. Niciun alt motiv nu e mai temeinic decât acesta. Iată primul pas către împărăţia lui Dumnezeu.

Treptele vieţuirii duhovniceşti

Este o singură viaţă duhovnicească pentru că este un singur Duh. Deprinderea şi trăirea ei însă este treptată, pe măsură ce ne curăţim de patimi, iar aceasta este numai începutul. Perioada de timp caracterizată prin luptă cu patimile se numeşte asceză, luptătorul ascet iar totalitatea învăţămintelor se numeşte ascetică. Cuvântul asceză e grecesc şi însemna la început exerciţiu fizic. Apoi a căpătat înţelesul de exerciţiu moral pe care l-au luat mănăstirile desăvârşindu-i înţelesul, de totalitatea nevoinţelor prin care se izbăveşte firea de patimi.

Aceasta prin urmare este perioada de urcuş în care preocuparea de căpetenie a monahului este curăţirea de patimi. Chiar termenul de curăţire are şi el două vârste şi s-a încetăţenit sub numele de purificare. Perioada ascetică cuprinde purificarea activă în care intră toate nevoinţele din partea omului şi purificarea pasivă, adică de curăţire a firii de patimi dincolo de puterile omului, pe care o face

Dumnezeu însuşi. EI Îşi face loc curat în cei ce-L caută cu dragoste, dar puterile lor nu le mai ajung pentru aceasta şi atunci ei trebuie să sufere curăţiri mai presus de fire ca să poată locui în ei cu slavă Cel mai presus de fire.

Faza de culminaţie a ascezei şi de adâncire a trăirii duhovniceşti se numeşte iluminare. În faza aceasta Darurile Duhului Sfânt primite la Botez se dezvoltă în toată deplinătatea lor şi întăresc sufletul pentru şi mai grele încercări. În faza aceasta pot apare amăgiri şi daruri extraordinare şi cine le are e sfătuit să nu-şi lipească inima de ele, pentru că nu numai că nu înaintează, dar poate pierde şi tot ce a agonisit. Iar calea e din ce în ce mai subţire şi tot mai mult trebuie să te lepezi de toate.

Asceza are şi un caracter hristologic. În nevoinţe nu e numai omul, e şi Hristos prezent. În sforţările noastre e prezentă forţa din firea omenească a lui Hristos.

Trupul şi Sângele Lui din Sf. Împărtăşanie se luptă cu trupul şi sângele nostru împotriva patimilor, sfinţind trupul şi arzând patimile. În perioada ascetică murim lumii şi nouă înşine împreună cu Hristos, în viaţa mistică. Să nu uităm însă că înainte de înviere a fost săptămâna patimilor, răstignirea, părăsirea, umilirea, moartea, îngroparea şi pogorârea la iad, dragostea ucenicului trecută prin cele mai grele cumpene sufleteşti, uscăciunile, părăsirile, întunericul umilirii de moarte. Acestea constituie purificarea pasivă şi curăţesc şi ultimele rădăcini ale patimilor, realizând nepătimirea.

Ca dovadă, din cel mai adânc mormânt şi părăsire suntem răpiţi afară fără veste de sfântă lumină dumnezeiască. Din cea mai adâncă beznă fulgeră lumina contemplaţiei divine plină de Har şi adevăr. De la acest moment al luminii divine începe viaţa mistică, adică unirea făpturii cu Dumnezeu. Aceasta este asemănarea nu prin fire ci prin har.

Spovedania şi despre cercetarea conştiinţei. Citirea Dumnezeieştilor Scripturi. Lecturi spirituale.

Odată intraţi în calea împlinirii sfaturilor Evanghelice care restrâng mult firea omenească, se înţelege că până să deprindem vieţuirea după sfaturi greşim adeseori. Din pricina aceasta trebuie să înmulţim şi mijloacele de a ne menţine în această vieţuire. Unul din aceste ajutoare de preţ este spovedania deasă. Spovedania fiind Taina Pocăinţei, este dătătoare de Har care întăreşte puterile noastre slabe către împlinirea făgăduinţelor ce le-am făcut sau ne pregătim să le facem. Spovedania deasă trebuie ţinută însă la preţul ei. Ţinta sufletească a monahului fată de taină trebuie îndreptată atunci când se dovedeşte uşurătate la mijloc. De aceea o prea deasă spovedanie, în sufletele neadâncite, se banalizează. De aceea ne ajutăm de cercetarea conştiinţei sau de spunerea gândurilor, care poate fi oricât de deasă.

Sunt mănăstiri în aşa fel organizate încât nimeni nu se culcă până nu şi-a spus gândurile rele, până nu s-a împăcat din inimă cu fratele său cu care s-ar fi învrăjbit peste zi şi până nu ia iertare de la toţi. Spovedania deasă şi cercetarea conştiinţei au rostul de a slăbi din fire deprinderile patimilor şi a pune în loc deprinderile bune sau virtuţile contrare patimilor.

Practica aceasta are însă temeiul pe cunoaşterea însuşirilor gândurilor. Gândurile pătimaşe nemărturisite sau simplu spuse au însuşirea că se întăresc şi se fac funii, cum zic părinţii, şi trag mintea la învoire şi la faptă, care este păcat. Păcatul acesta este: înfrângerea morală a sufletului de către un gând rău. De aceea toate gândurile trebuie spuse înainte de a se întări şi de a birui mintea, căci de îndată ce sunt spuse le piere puterea de a obseda, asupri, stăpâni mintea. De altfel, şi gândurile bune trebuie controlate cu o altă conştiinţa, mai limpede. Controlul tuturor gândurilor e lege în călugărie. Neîntrebat nimic nu e bine, nici ce e bine, pentru că singur nu te poţi apăra de săgeţile slavei deşarte.

O altă măsură de ajutor în biruinţă asupra firii ne-o

dă citirea Dumnezeieştilor Scripturi. Este Duhul lui Dumnezeu în cărţile Sf. Scripturi, de aceea citirea ei zideşte duhovniceşte. Dar şi pentru aceasta trebuie puţină preocupare. Mai întâi trebuie învăţata această carte a lui Dumnezeu către oameni, adică înţeleasă în rostul ei de revelaţie, înţeleasă în cadrul ei istoric, în sforţarea ei de a menţine în conştiinţa poporului ales aşteptarea descoperirii desăvârşite în Iisus Hristos. Valoarea spirituală a Scripturii nu se pierde în istoria pe care o cuprinde. De aceea Biblia e şi singură carte a căreia date istorice au şi o neistorie pe care o cuprinde. De aceea Biblia e singură carte a căreia date istorice au şi o memorie duhovnicească.

De Acelaşi autor sunt şi scrierile ascetice ale Sfinţilor Părinţi şi scrierile Evanghelice şi scrierile sfinţilor. În concluzie, citirea cu socoteală a Dumnezeieştilor Scripturi aprinde şi hrăneşte sufletul cu gândurile lui Dumnezeu care nu sunt ca gândurile omului.

Despre răbdare, mândrie, smerenie, tăierea voii, smerita cugetare

Lepădarea de sine nu se realizează dintr-odată sau o dată pentru totdeauna ci trebuie timp şi răbdare. Timp pentru deprindere şi răbdare pentru greutatea ei. Răbdare trebuie să avem mai întâi cu noi înşine că să nu cădem în întristare, apoi trebuie să aibă şi alţii răbdare cu noi până deprindem desăvârşit lepădarea de sine. Dacă învăţăm practic lepădarea de sine şi sporeşte dragostea în inima noastră, răbdarea încetează de a mai avea înfăţişarea negativă, de necaz, şi se schimbă în bucurie, cu toată întristarea mea sunt covârşit de bucurie. Când avem lepădarea de sine şi dragostea, ocara ni se face ca laudă şi lauda că ocară. Răbdarea mai este şi nevoinţă, adică pedepsirea de bunăvoie a firii cu tot felul de osteneli.

Atârnă de treapta duhovnicească pe care ne găsim că să fie cu neputinţa unele nevoinţe sau altele. La aceste nevoinţe ale răbdării nu e bine să năzuim decât pe măsura

însănătoşirii firii de patimi. La începători, deprinderea răbdării începe cu ocară. Începutul trebuie întărit cu răbdarea, pentru că în lupta cu mândria şi cu slavă deşartă, acestea au obiceiul să-l arunce în deznădejde ca să părăsească lupta. Cine rabdă (îndreptarea) până a sfârşit se va mântui (Matei 10, 22).

Viaţa duhovnicească are multe greutăţi de învins, mai ales din partea mândriei. Partea importanţei, boala locului de cinste sau a numelui de cinste, boala obrăzniciei, neascultarea, grăirea împotrivă, posomorârea, groaza de umilinţă, toate acestea sunt forme în care se dezvoltă şi se înmulţeşte mândria în suflet. Mândria şi toţi puii ei sunt pricini de conflicte, de nemulţumiri, de făţarnicii. Din răcirea dragostei şi a umplerii sufletului de răutate sub influenţa acestei patimi, mintea alunecă pe panta nebuniei. Ce e de făcut în momentul de limpezime de minte? Să simţim, să ne dăm seama că la mijloc e o patimă, cu duh rău care ne trage de minte cu o logică foarte strânsă ca să ne scoată afară din ascultarea lui Hristos. Să ne dăm seama că mai avem ceva în noi neatins de logica aceasta: conştiinţa. Deci să ascultăm conştiinţa, nu dreptatea noastră. Să căutăm de mai este cineva care ne-ar putea ajuta să ajungem la linişte. Dacă întinzi mâinile către ajutor vei fi ajutat. Inimă înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

Aşa începe smerita cugetare: formalizează mintea. Smerită cugetare e începutul smereniei, care nu e o virtute a firii sau expresia neputinţei. Izvorul smereniei e darul lui Hristos. Nu de la oameni, nici din cărţi, nici de la îngeri, ci de la Mine vă învăţaţi că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi afla odihnă sufletelor voastre (Matei 11, 29). Suntem în furtună cu sufletul numai atâta vreme cât trăim la suprafaţă, la expresia cea mai dinafară a vieţii. Când însă ne mai adâncim sufletele acolo unde ne aşteaptă Hristos de la Botez, sau de la oricare altă Taină, primim cuvântul Lui care împrăştie furtuna. El este izvorul smereniei care

reechilibrează sufletul din bântuielile mândriei. De la această experienţă începând, iubim Crucea lui Hristos şi crucea noastră, cu firea primim şi credem că tăierea voii proprii e într-un cuvânt curăţirea de patimi.

Petrecerea monahului în lume

Viaţa monahului este lăuntrică, duhovnicească, pe când viaţa în lume e în afară. Una cu alta nu seamănă. Mirenii mai vin la mănăstire pentru rugăciune, călugării nu se mai duc în lume să se odihnească. Toate profesiunile au vacantă sau concediu numai călugăria nu. Aşa ceva ar însemna încetarea călugăriei. Se duc însă la mare trebuinţă în interesul de obşte al mănăstirii. Haina călugărească îl face pe călugăr văzut şi cunoscut de toţi. Unii îl iubesc, alţii îl ocărăsc. Călugărul trebuie să se ferească în sufletul lui de cel ce-l iubeşte ca să nu fie rănit de slavă deşartă, precum trebuie să se ferească şi de cei ce-l ocărăsc că nu cumva poate din nepăsarea lui să fie hulit Dumnezeu. De aceea călugării nu umblă printre oameni cu ochii pe ei, cătând cunoscuţi sau dorind să stea de vorbă, ci îşi văd de cale cu gândul la Dumnezeu.

Toţi călugării care pentru neapărată trebuinţă au mers prin oraşe au simţit trebuinţa ocrotirii lui Dumnezeu. Rugăciunile celor din mănăstire i-au însoţit ca o mână de apărare. Un drum în lume îţi face dovada statorniciei în calea cea duhovnicească. De altfel nici nu se trimit din mănăstire decât cei mai statornici în călugărie. În ce constă primejdia? Firea omenească a fost asemănată cu câlţii, patimile cu focul. Dacă te atingi cu focul câlţi fiind, patimile amorţite prin înfrânare se aprind prin simplă vedere.

Călugării trăiesc într-un altfel de foc al Duhului Sfânt. Acesta se stinge când se apropie de ei întinăciunea prin simţuri. Altă grijă pe care trebuie să o aibă monahul e la felul vorbelor pe care trebuie să le audă sau să le stăvilească. Chipul monahului a trezit întotdeauna şi în tot locul mâncărimea de limbă a mirenilor. Ei caută oarecum

fie să defaime modul acesta de viaţă, fie să-l fericească pe al lor.

Călugărul să se ferească, din conştiinţa de cunoştinţă, de a califica moral viaţa mirenească, aşa sau aşa. Cât priveşte mântuirea, aceasta are multe căi înaintea lui Dumnezeu. Fiecare îşi alege viaţa care îi place sau de care se simte în stare. Mirenii ştiu toate înfrângerile călugărilor, dar nu ştiu niciodată pe vreunul din sfinţii care să fi biruit el aceste înfrângeri.

Mirenii văd pe călugări prin patimile de care sunt stăpâniţi ei şi nu le vine a crede că-i cu putinţă şi o viaţă de virtute. Virtutea e neînţeleasă, ba uneori e numită făţărnicie. Aşa frate călugăre, învăluie pe oameni în dragostea ta cea din multă rugăciune şi vei vedea trezindu-se în necunoscuţii cu care stai de vorbă şi o scânteie dumnezeiască, pe care nu şi-o pot exprima ci numai o suspină.

Chipul cel dinlăuntru şi cel dinafară al monahului

Sf. Apostol Pavel a descris ca pentru sine chipul cel dinlăuntru al omului:

M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine. Şi viaţa mea de acum, în trup, o trăiesc în credinţă în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit şi S-a dat pe Sine însuşi pentru mine (Gălăteni 2, 20).

Aşadar Hristos este făptura cea nouă a monahului sau monahul în Hristos este făptură nouă (II Corinteni 5, 17). El este înăuntru şi în afară, blând şi smerit, hotărât şi liniştit. Tulburarea celor dinafară nu-l sminteşte din aceste însuşiri sufleteşti, dimpotrivă, el aduce linişte. Chipul cel dinlăuntru şi cel dinafară al monahului sunt într-o deplină armonie, printr-unul străvezi pe celălalt.

Toţi ştim că înăuntrul nostru stau ascunse mărgăritarul, comoara, talantul şi altarul împărăţiei lui Dumnezeu. Înăuntrul nostru avem aşadar posibilitatea

sfinţeniei. Dar posibilitatea încă nu e realitatea. De la sine numai, posibilitatea sfinţeniei nu se transformă în sfinţenie.

În viaţa duhovnicească credinţa hotărâtă poate face că posibilitatea sfinţeniei să se transforme în realitatea sfinţeniei. Este nevoinţa monahului. Fără nevoinţa întinsă, susţinută de convingere, orice posibilitate reală va rămâne numai posibilitate sau chiar se va transforma în imposibilitate.

De pildă mulţi vin la călugărie cu o părere bună despre ei înşişi, părere pe care nemărturisit şi-o păstrează şi în mănăstire. Părerea sau iubirea de sine e o formă subţire a mândriei. În mănăstire visează sfinţiri şi litanii şi viaţă fericită iar când aici dau de severitatea luptelor cu patimile, de tăierile dureroase ale pedepsirii întru toată faptă bună, visul se destramă şi începe dezamăgirea şi nemulţumirea, camuflările mândriei. Dacă cel în cauză îşi închide sufletul de către povăţuirea duhovnicească pentru că aceasta taie amăgirea de sine din care creşte dezamăgirea, bobul de grâu se schimbă în tăciune şi se crede grâu nedreptăţit. Aceasta este iubirea de sine pe care o menţine mândria şi punctul de vamă al diavolului. Sufletele slăbănogite de mândrie stau totuşi pururea încordate în legitimă apărare de către orice îndregători, gata să-şi apere dreptatea şi să-şi justifice întristarea, să-şi explice ei mai bine cauza şi niciodată nu simte trebuinţă să asculte şi să urmeze, dacă este o cale mai presus de ce pot ei pricepe. Aşa se explică îndepărtările, împuţinările şi chiar întunecările de la rostul luminos al călugăriei.

Sufletul dus în robie e jefuit pe dată de toată agoniseala sa duhovnicească. Aceasta-i contabilitatea fricosului: zarafii cu banii lor falşi fură talanţii noştri buni.

Acum monahul leneş de mântuirea sa începe să uite înţelesul celor ce are de făcut, se mulţumeşte numai cu intrarea în călugărie ca şi cum cu aceasta şi-ar fi ajuns scopul. Potoleşte râvna de războire cu slăbiciunile firii

patimilor, îmbrăcămintea sa de luptător al duhului pierde însemnătatea ei de la început. Sandalele nu mai aleargă pe calea gătirii evangheliei păcii, calea duhului, ci o iau iarăsi pe calea pământului. Nici nu observă monahul molatic de minte când a fost scos din luptă şi redus la un simplu cuier de haine călugăreşti. Cu alte cuvinte nu vede că a ajuns o mizerie căzută între tâlhari, un mincinos ăla Domnului Hristos. Dacă monahul se complace într-o asemenea călugărie de uniformă şi nu-l doare stingerea luminilor sufletului său – întristarea e chipul unui suflet cu luminile stinse – înseamnă că a dat în micime de suflet şi a ajuns un om de nimic. Potrivit acestei îndreptări el caută altă hrană sufletului său: lauda oamenilor, aprobarea voilor sale. De povăţuitorii săi se desparte sufleteşte, judecându-i şi găsindu-le tot felul de pricini. Aşa se cuibăreşte viclenia în suflet şi îl face pe monah om cu două fete, morminte văruite pe dinafară, neîngrijit pe dinăuntru, ipocrit. Prinderea sufletului într-o viaţă dinafară de duh prin tărâţele vieţii e tot una cu ducerea lui iarăsi în temniţa patimilor. Când monahul a realizat făţărnicia, a ajuns pe punctul de a părăsi călugăria. În ochii lui toţi sunt făţarnici, e o victimă nevinovată a nedreptăţilor, de aceea osândindu-i, iese dintre ei. De aici se vede destul de limpede că mândria singură, chiar sub cea mai subţire formă a sa, cum e părerea de sine, dacă nu e tăiată din rădăcini e în stare să risipească din suflet toată viaţa după duh. Nu e mândria urâciunea pustiului? De aceea când te crezi bun să ştii că eşti nebun şi să aştepţi ocara ca să te curăţeşti. Întunecarea aceasta însă ne aduce aminte de învinuirile pe care le-a adus Iisus peste capul celor ce făţărniceau virtutea. Astăzi pentru obrazele celor din îndărătnicie părăsesc lupta călugării. Biserica încearcă pedepsirea, scoaterea din monahism, afurisirea sau caterisirea. Creştinii nu au de învăţat nimic bun de la aceşti dezertori şi mincinoşi. Biserica prin slujitorii ei nu face degrabă lucrul acesta, dar ce nu poate rugămintea

poate pedeapsa.

Plata neascultării de Biserică este pierderea mântuirii. Îndărătnicii dau aşadar de primejdia pierzării ca să se dezmeticească. Aşa se întâmplă când se întăreşte fariseul şi slăbeşte vameşul.

Votul ascultării. Votul ascultării şi personalitatea monahului. Poate înceta obligativitatea voturilor monahale?

Dintre cele trei făgăduinţe monahale, ascultarea necondiţionată s-a dovedit cea mai grea, din două motive cu totul opuse: unul infirmitatea firii, iar celălalt personalitatea ei.

Mai întâi ce este personalitatea? Ca lămurire pe scurt spunem că personalitatea este o înzestrare sufletească neobişnuită. Într-o personalitate chipul lui Dumnezeu este mult mai puternic şi mult mai limpede. Toţi creştinii au sigur câte un talant, dar unii au şi câte doi, iar alţii şi câte cinci. Talanţii sunt talente, energii de lucru, ca de pildă o minte mai străvăzătoare, o inimă mai largă, o mare capacitate de dragoste, o voinţă mai puternică, o memorie mai bună, o ingeniozitate înnăscută. Aceste energii ale chipului prind mai bine, ca nişte antene mai bune, energiile Harului care le sfinţeşte. Personalitatea are de asemenea de făcut calea de la chip la asemănare. Dar datorită înzestrării sufleteşti mai puternice, personalitatea ar putea străbate calea într-un timp mai scurt sau ar putea realiza o neasemănată asemănare. E destul să ne gândim la Sfântuliţa de la Argeş, o copiliţă numai, dar cu o capacitate de dragoste care a ridicat-o între sfinţi.

Disciplina ascultării însă e generală, pentru că ea ridică firea din infirmitate precum scoate şi mândria din personalitate. Ascultarea face şi pe leneşi şi pe vicleni să-şi dezgroape talantul, precum acoperă şi pe cei talentaţi de jefuirea slavei deşarte.

Se ştie că unde este bogăţie mai mare şi hoţii se nevoiesc mai tare să o prade. Rânduiala ascultării e cale

dumnezeiască. Chiar când se realizează sfinţenia, nici aceasta nu dezleagă de acoperământul ascultării. Căci o sfinţenie conştienta ar putea cădea ca fulgerul în ispita sfinţeniei, care e cea mai rafinată capcană a mândriei. De aceea Avva Macarie era dus de îngeri din lumea aceasta şi pe drum îl întâmpinau dracii zicându-i: ai scăpat de noi, Macarie, iar sufletul lui răspundea: încă n-am scăpat.

Aşa se explică de ce niciunul dintre sfinţi nu a scăpat desăvârşit de vreo frână oarecare a neputinţei, că nu cumva tocmai la urmă să piardă totul. De aceea Sf. Părinţi nu au recunoscut desăvârşirea decât după semnul desăvârşitei smerenii.

În călugărie aşadar nu are nicio importantă numirea de personalitate. Dimpotrivă, e un nume de care trebuie chiar să te lepezi, să scapi de ştiinţa lui. Înzestrarea sufletească ce-i corespunde e folositoare într-alt fel, în curajul smereniei, în avântul dragostei, în capacitatea de a te bucura în suferinţă. Acestea dovedesc un suflet mare. Călugăria nu creşte visători ai împărăţiei lui Dumnezeu, ci oameni hotărâţi care duc trăirea creştinismului până la ultimele lui consecinţe de disciplină şi frumuseţe. Altfel Hristos nu ne-ar fi spus că Împărăţia lui Dumnezeu – chiar această lăuntrică – se ia cu năvală şi năvălitorii pun mâna pe ea şi îndrăzniţi, Eu am biruit lumea.

Temeiul îndrăznelii celei după Dumnezeu este învierea Sa din morţi, dovadă atât de puternică a dumnezeirii Sale. Pe cuvântul Lui, de Dumnezeu dovedit, avem şi noi îndrăzneală şi curaj împotriva lumii şi a morţii din noi. Acesta-i temeiul străfund al uceniciei noastre, a cărei capăt este învierea sufletului încă din veacul acesta, în lumina veacului viitor. Pentru o astfel de rostuire a vieţii e călugăria şi ea cere smerenie şi curaj. Smerenia şi curajul s-ar părea doi termeni opuşi. Cu toate acestea, în viaţa duhovnicească ei se armonizează, ba se şi completează. Absenţa sau împuţinarea unuia slăbeşte pe celălalt şi între ei trebuie ţinut un echilibru. Căci viaţa

creştină orientată numai spre umilinţa ia o înfăţişare de sclavie spirituală, de pipernicire la literă şi pierde curajul. De asemenea, orientarea numai spre îndrăzneală personală şi spre profetism distruge bisericitatea şi sobornicitatea creştinismului, provocând fie erezie, fie schismă, deci pierde smerenia. De aceea păstrarea capacităţii de încadrare în disciplină a unui suflet face dovada armoniei şi valorii sale. Călugăria slăbeşte în suflete slabe şi se întăreşte în suflete mari.

Dar pilda celor de pe urmă aprinde curajul celor dintâi. Voturile monahale au obligativitate de conştiinţă. De Dumnezeu ascultăm necondiţionat toată viaţa şi fără abatere. Dacă însă povăţuitorii noştri după Dumnezeu, stareţii şi duhovnicii, devin eretici şi ca atare se încarcă din partea Bisericii cu pedeapsa afurisirii sau caterisirii, atunci suntem dezlegaţi de ascultarea lor pentru că ei au strâmbat dreapta credinţă şi prin conştiinţa lor nu se mai exprimă voia lui Dumnezeu. Dar ascultarea de Biserică nu încetează. Obligativitatea voturilor monahale poate înceta numai în cazul extrem de rar când se întâmplă din motive chimice a personalităţii omeneşti, deci şi a conştiinţei în cazul deplinătăţii de conştiinţă, însă făgăduinţele rămân obligatorii iar lepădarea lor păcat. Încetarea voturilor e încetarea călugăriei. Mănăstirile cu viaţa de sine au slăbit votul ascultării şi al sărăciei şi din pricina aceasta sunt o formă decadentă de monahism.

Rostul şi însemnătatea monahismului

Se întâmplă ca unii creştini să nu mai cunoască rostul monahismului în creştinism. De aceea te poţi aştepta de la ei la cele mai felurite întrebări. Dar dacă ni-l cunoaştem noi cum trebuie, putem da seama oricând despre rânduiala noastră.

Monahismul se justifică în linii largi cu aceleaşi argumente cu care se justifică creştinismul. Creştinismul nu s-a învechit, dovadă că în orice epocă a istoriei s-au găsit oameni să-şi dea viaţa pentru el. Atunci nu s-a

învechit nici monahismul, de vreme ce este ales de câte unii ca mod de viaţă. Cea mai bună justificare a monahismului o fac cele trei rosturi cu care a străbătut el istoria: rostul spiritual, rostul cultural şi rostul social.

Rostul spiritual şi-l împlineşte monahismul prin disciplinarea firii după sfaturile evanghelice. Prin aceasta monahul nevoitor se izbăveşte de patimile firii şi se face cu neputinţa arătarea unei alte forme de viaţă după Duhul Sfânt. Viaţa mai presus de fire dovedeşte constrângător şi totuşi simplu existenţa lui Dumnezeu. Mintea obişnuită, chiar a celei mai înzestrate şi cultivate firi, nu poate face dovada decisivă nici că este, nici că nu este Dumnezeu, pentru că mintea firii acesteia e tot atât de dibace de a dovedi şi afirmaţia şi negaţia unuia şi aceluiaşi lucru. De aceea filosofii şi-au dat seama de viclenia raţiunii. Ştiinţa când se pronunţa în materie de religie, de asemenea a ieşit din domeniul său, care este studierea materiei şi a legilor ei pentru folosul practic al oamenilor. Iar religia nu face ştiinţa ci conştiinţa. Căci oamenii nu trăiesc numai cu pâine. De aceea despre Dumnezeu nimenea nu poate grăi cu competentă absolută decât numai EL Însuşi, când străluceşte slava Sa pe chipul fiilor Săi, sfinţii. Şi totuşi oamenilor le mai rămâne libertatea să se îndoiască. Aceste exemplare rare, sfinţii, apar printre oameni din vreme în vreme şi aduc în ei chipul lui Hristos care a dovedit desăvârşit pe Dumnezeu-fiind stâlpii Bisericii. Acesta este rostul de căpetenie al monahismului: trăirea creştinismului până la tensiunile desăvârşirii, când existenţa lui Dumnezeu devine un fapt de natura evidentei absolute pentru toţi. Călugării care realizează monahismul sunt în lume făcliile aprinse ale lui Dumnezeu. Ceilalţi, care nu-l realizează, umblă cu ele stinse, iar pentru înfrângerile lor morale Dumnezeu este hulit printre oameni (Romani 2, 24). Dar nu aceştia califică monahismul, ci cei dintâi.

Rostul cultural este mai modest, totuşi de mare preţ şi el. Ei au împletit rugăciunea cu munca, o muncă de

răbdare, o muncă de conştiinţă. Călugării s-au ocupat de copierea cărţilor sfinte. Astfel, monahilor din pustia Sinai le datorăm cel mai vechi manuscris întreg al Noului Testament. Mai târziu au început să-şi ilustreze cărţile sfinte cele mai des folosite, dintre care ne-a rămas o minunată psaltire. Tot călugării au fost primii iconari şi apărători ai icoanelor în perioada împăraţilor iconoclaşti. În toate artele minore unde a trebuit migală şi răbdare deosebită găsim pe călugări. De la ei avem obiecte bisericeşti de mare valoare artistică. Printre primii care au îmbrăţişat invenţia lui Gutenberg, tiparul, au fost călugării. Primele tiparniţe la noi le-au înfiinţat călugării. Prin munca lor s-a asigurat unitatea limbii romaneşti.

Rostul social e şi mai neînsemnat şi totuşi aşa de mare. Mai întâi munca dezinteresată a călugărilor, care-i izbăveşte de lene, e un model de conştiinţă. Călugării lucrează orice ca pentru Dumnezeu nu ca pentru oameni (Coloseni 3, 23). În vremea noastră conştiinţă fată de muncă începe să fie un factor de mare preţ în construirea viitorului oamenilor. Munca iese din stadiul pedepsei şi trece în cel al consacrării, capătă o sfinţenie pentru conştiinţa cu care e făcută.

Călugării trăiesc în viaţa de obşte având totul de obşte. Deci ei au adus până în zilele noastre amintirea vie a primelor comunităţi creştine din Ierusalim şi Alexandria, unde se împărţea fiecăruia după cum avea fiecare trebuinţă (Fapte 4, 35). Deci călugării prin viaţa lor de obşte sunt o icoană străveche a lumii noi. Comunismul la obârşiile lui a fost creştin şi va fi şi la sfârşit.

Călugării îşi mai justifică rolul lor social şi prin faptul că sunt totdeauna în lupta Bisericii creştine pentru marea cauză a vremurilor noastre: pacea între popoare. Rugăciunea pentru pacea a toată lumea călugării o fac la toate slujbele lor în biserică, zi şi noapte. Pacea nu e numai un bun social ci şi un bun spiritual al oamenilor, de aceea noi ne rugăm pentru pace, pentru că la urma urmei

Dumnezeu deţine pacea. Astăzi armele nu sunt numai ucigătoare ci pustiitoare. Şi pentru care pricină? Pentru o mai dreaptă repartiţie a bunurilor între toţi oamenii. Toate religiile pământului s-au unit în lupta pentru pace, toate seminţiile pământului şi minţile limpezi sunt în ideea de pace. Niciodată între cei mai depărtaţi şi deosebiţi nu s-a văzut aşa o unire ca în a cere pacea. Acesta e un lucru mai presus de oameni, de aceea pacea va învinge războiul. Convingerile unite în dreptatea cauzei sunt o putere în care intră şi toţi călugării. N-a auzit Avraam de la Dumnezeu că dacă vor fi şi numai zece drepţi nu va pierde cetatea? (Facere 18, 32) Iată ce nebănuite rosturi pot avea aceşti oameni săraci cu duhul, care sunt şi călugării.

Purtarea monahului fată de superior şi fată de obşte, fată de ascultări şi fată de bunurile mănăstirii

În calea vieţii duhovniceşti nu sporeşti decât pe temeiul încrederii totale în povăţuitorii tăi: stareţul sau stareţa şi duhovnicul. Ascultare şi dragoste să ai către toţi din obşte, dar către povăţuitorii tăi mai ales, pentru că ei răspund înaintea lui Dumnezeu de sufletul tău. Aşadar, de ce să poarte răspunderea aceasta suspinând? Purtarea monahului descoperă adevărata sa trăire, dacă are o credinţă de adâncire sau o credinţă de suprafaţă. În cazul dintâi va fi pururea cuviincios şi smerit, în cazul al doilea îndrăzneţ şi obraznic. Cuviinţa sau obrăznicia purtării arată ce duh are în inimă în cazul acela. Stările sufleteşti molipsesc prin surprindere. De aceea e bine ca povăţuitorii să grăiască totdeauna din conştiinţa slujirii lui Hristos, ca în faţa lui Hristos, şi atunci vor fi blânzi întru dojană şi smeriţi întru mustrare, altfel mustrarea lor învinge dar nu convinge. Niciodată nu trebuie să uităm că prin purtarea de grijă a părinţilor luăm îndreptare de la Dumnezeu. Când uităm lucrul acesta cădem în întristare. Alţii au uitat îndemnul care grăieşte ca unor fii:

Fiul meu, nu dispreţui certarea Domnului, nici nu-ţi pierde cumpătul când eşti mustrat de El. Căci pe cine îl

iubeşte Domnul îl ceartă şi pe tot fiul pe care-l primeşte îl bate cu varga (Evrei 12, 5 – 6).

Acesta este examenul purtării, eşti în stare să vezi în mustrare grija lui Dumnezeu de tine sau numai o treabă de administraţie? De aici se alege folosul său începe pierderea de vreme.

Purtarea fată de obşte dovedeşte şi mai bine cum suntem cu adevărat. Fată de povăţuitori, ca mai mari, avem o purtare, iar noi între noi altă purtare. Aceasta dovedeşte cu câte fete umblăm. Dacă avem pe Hristos în inimă, către toţi avem aceeaşi fată, făcând toate că pentru Dumnezeu, date în chivernisirea obştii pentru neputinţa firii. Aşadar de la aşezământul inimii în duhul lui Dumnezeu izvoraşte toată purtarea monahului către cel dinafară, iar cele dinafară, după modul cum le face, sporesc duhul celor dinlăuntru.

Purtarea monahului faţă de rude, prieteni, cunoscuţi şi faţă de credincioşii care vin la mănăstire

Urmarea lui Hristos stabileşte o altfel de rudenie între oameni decât cea după trup. Între cei ce iubesc pe Dumnezeu mai mult decât orice altceva se stabileşte o rudenie duhovnicească. Aceştia se adună laolaltă în obşti şi împlinesc unul din cuvintele lui Iisus: Tot cel ce se leapădă de avuţiile sale şi pentru Mine părăseşte mamă, tată, soţie şi copii – se înţelege, înainte de a le lua – însutit va lua încă în viaţa aceasta şi avuţie şi tată şi copii – deşi cu necazuri – iar în veacul ce va să fie viaţa veşnică. Iată rudenie, iată avuţii de obşte ale mănăstirii, deşi şi cu necazuri, dar dătătoare de nădejde a vieţii veşnice.

Mama şi rudeniile Mele sunt cei ce fac cuvântul lui Dumnezeu, din pricina aceasta rudenia mea după trup rămâne pe planul al doilea că importanţă. Călugăria dezleagă pe monahi de obligaţiile îngrijirii familiei în lume. Cu toate acestea, legătura nu e ruptă ci rămâne în dreapta cumpănire a situaţiilor şi a celei mai bune soluţii. Dacă dai stareţului toată grija ta, o dai şi pe aceasta, şi cum va

rândui, aşa va rămâne. Prea multă întâlnire cu rudele nu e bună, pentru că ele aduc grijile lumeşti, tânguirea că au fost părăsite şi felul de a gândi după lume. Sunt totuşi rude care se bucură cu adevărat de calea noastră. O viaţă îmbunătăţită a noastră le-ar fi singura mângâiere şi bucurie care ar cântări în sufletul lor mai mult decât amărăciunile. Acesta-i primul folos sufletesc ce se aşteaptă de la noi. Iar al doilea e acela al rugăciunilor pentru mântuirea lor.

Prieteni, cunoscuţi, vizitatori şi închinători nu mai sunt de folos celui ce se nevoieşte să-şi ţină mintea şi inima curate de gânduri. Pentru porunca dragostei pot fi primiţi, dar după rânduiala cea pentru străini. Putem vorbi cu ei dar la un nivel de seriozitate. Totdeauna şi în toate mănăstirile unde mirenii au fost primiţi fără nicio băgare de seamă, aceştia au destrămat rânduiala şi au sfârşit prin desfiinţarea mănăstirilor sau şi numai a valorii ei duhovniceşti. A umbla după vizitatori sau chiar închinători este a umbla după slava deşartă. Într-o atare mănăstire nu se adâncesc monahii în Duhul lui Dumnezeu ci în duhul lumii. De aceea în mănăstirile clasice nu se îngăduie cu uşurinţa nici intrarea părinţilor sau a fiilor după trup.

Până să covârşeşti cu dragostea peste toată făptura trebuie să te nevoieşti cu înfrânarea spre toată zidirea.

Tâlcuirea rânduielii tunderii în monahism

Intrarea în călugărie se săvârşeşte în vremea Sf. Liturghii, îndată după intrarea cea mică cu Evanghelia. Spre ştiinţa, pe scurt, Sf. Liturghie este slujba de căpetenie a Bisericii în care e prezentată viaţa şi învăţătura Mântuitorului precum şi lucrarea de mântuire a omului prin jertfă de pe Golgota. Sf. Liturghie este repetarea sau continuarea peste veacuri a aceleiaşi jertfe şi taine. Fratele care vine la călugărie este o roadă a acestei jertfe. Braţele părinteşti îl aşteaptă deschise pe cruce. Aceasta e cea mai puternică chemare ce s-a putut face vreodată oamenilor. În faţa ei părăsim viaţa cea

uşuratică a firii şi dorim să dăm şi noi vieţii acelaşi înţeles. Iar slujitorul tainei lui Dumnezeu, preotul sau arhiereul, primeşte pe fratele înaintea uşilor împărăteşti, deschizându-i urechile dragostei prin cuvintele Domnului:

Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi – cu păcatele – şi Eu vă voi odihni pe voi Păcatele, patimile, ostenesc şi încarcă, slăbesc şi apasă sufletul în întuneric. Dorul după odihnă de acestea este fundamentat în suflet. Acestui dor nimeni şi nimic nu-i poate răspunde decât Iisus. De la El învăţăm smerenia şi primim odihna, adică nepătimirea.

Cuvântul de lămurire continuă şi prin el fratele e adus înaintea lui Dumnezeu în privinţa dorinţei sale. În faţa sfinţeniei lui Dumnezeu avem deodată aceste simţăminte contradictorii, de frică şi de bucurie, de temere şi de atragere. Dar nu numai Mântuitorul nevăzut e de faţă, ci şi Preaslăvita Sa Maică, sfinţii îngeri şi toţi sfinţii cei dintre oameni vin de fată asupra hotărârii fratelui cu destinul sufletului său. Stau plecate privirile întregii lumi văzute şi nevăzute. Aceştia sunt martorii noştri în ziua răsplătirii, când Mântuitorul nostru va veni să judece vii şi morţii, nu după cum vom făgădui mărturisind – cu gura – ci după cum vom păzi şi împlini – cu fapta – cele ce vom făgădui.

Deci e întrebat fratele de ce a venit în faţa altarului, în faţa jertfelnicului Domnului. Iar fratele răspunde spunându-şi dorinţa călugăriei. Dorinţa aceasta e însă o convingere. Preotul confirmă bunătatea şi fericită alegere a fratelui. Fratele a ales biruinţă asupra firii, urmează să o câştige prin osteneli şi suferinţe. O astfel de hotărâre, ca să ducă la rezultat, trebuie să îndeplinească o condiţie esenţială: să fie o hotărâre a libertăţii sale. Libertatea conştiinţei e cel mai adânc bun spiritual pe care-l avem la îndemână în viaţă. Acesta este factorul de care Biserica ţine seama şi garantează seriozitatea convingerii, alegerii

şi statorniciei. Sila împrejurărilor, sila neputinţelor, sila înfrângerilor, dacă nu se vor converti în convingere, nu stau garanţie pentru călugărie. Făgăduinţele călugăriei sunt aşadar pe viaţă, viaţa petrecută într-o mănăstire.

Urmează întrebări şi răspunsuri, cele trei răspunsuri sau voturi monahale. Primul este fecioria, al doilea ascultarea de povăţuitor şi de fraţi, iar al treilea sărăcia, lipsurile vieţii călugăreşti. După aceste trei făgăduinţe din partea fratelui, preotul, slujitorul tainei, lămureşte mai pe larg în ce constau aceste sfinte făgăduinţe. Mai întâi că sunt date în faţa Celui Sfânt, că sunt scrise de îngeri şi că vom da seama de ele şi la sfârşitul lumii. Trăite aceste făgăduinţe, prin ele se arată în viaţa noastră viaţa Domnului, întrucât EL Însuşi este viaţa veşnică. Viaţa monahală nu este o viaţă după trup. Poftele lui trebuie stinse.

Cuviinţă fată de om trebuie câştigata şi mintea curăţita prin nevoinţe, căci şi trupul e chemat la sfinţenie şi viaţa veşnică. De aceea şi el trebuie făcut ascultător de Dumnezeu. Postul, osteneala, privegherea, îl îmblânzesc. Ascultare să ai fată de toţi.

În ascultări fără cârtire zice preotul. La viclene gânduri să te aştepţi, care vor să zdruncine hotărârea de a merge prin greutăţi în urma lui Hristos. Acestea vor să te întoarcă înapoi de la calea Duhului iarăsi la calea firii. Firea trebuie tămăduită de frică în faţa suferinţei. Pentru dobândirea vieţii duhovniceşti trebuie să birui şi toată dragostea firii, chiar şi dragostea de părinţii după trup. Nici dragostea de sine nici dragostea de slavă să nu mai ai. Nu împarţi sufletul tău ci adună-l din toate şi dă-l întreg lui Hristos. De toate să fii sărac, ca să atârni întru totul de Dumnezeu. Oamenii te vor defăima, neînţelegându-ţi viaţa, dar nu uita că nici viaţa lui Iisus nu au înţeles-o cei ce L-au răstignit.

Oamenii prea legaţi de fire nu au înţeles niciodată vieţuirea cea mai presus de fire, de aceea s-au temut de

aceia cu o astfel de vieţuire ca de un rău, ca de o mustrare şi i-au făcut mucenici. Iar cuvioşii au trăit o viaţă de bunăvoie, o viaţă de mucenici. Vieţile Sfinţilor ne sunt nouă hrană şi curaj în urmarea lui Hristos, precum şi convingerea că e cu putinţă această urmare. Hristos făcându-Se om ne-a dat nouă această putinţă.

Cu toate acestea viaţa după Hristos nu e o viaţă de vis sau de visători, nicio viaţă cu minuni. Lepădarea de sine şi crucea rezumă toate greutăţile ce le vom avea cu firea cea veche şi ne prevestesc multă umilinţa în lumea aceasta. Dar tocmai acestea când le vom împlini ne fac dovada că viaţa noastră e după Dumnezeu. Întru aceasta ne stă puterea, de a ne bucura întru necazuri. Cu trupul ne amărâm pentru greutatea virtuţilor dar cu sufletul ne bucurăm pentru plata pe care o aduc.

Fratele e întrebat dacă poate mărturisi această concepţie de viaţă. Cu Harul lui Hristos acest fel de vieţuire e cu putinţă. Preotul se roagă în continuare lui Dumnezeu, amintind şi fratelui că dragostea lui Dumnezeu faţă de cel mai mare păcătos e mai mare decât dragostea celui mai mare sfânt pentru Dumnezeu, de aceea Dumnezeu nu uită de om cum uită omul de Dumnezeu. De aceea El ştie dorul fratelui şi adaugă la acesta puterea Sa, spre împlinirea poruncilor Sale.

Sfaturile evanghelice prin făgăduinţa solemnă devin porunci. Cel mai frumos dar pe care îl putem face lui Dumnezeu e să ne dăruim Lui pe noi înşine, pe viaţă. Dumnezeu primeşte şi îmbrăţişează, apără şi întăreşte un asemenea dar. Abia cu această dăruire a dragostei prindem putere asupra greutăţii, asupra neputinţei şi căpătăm curaj în nevoinţe. Un duh nou se sălăşluieşte întru noi din clipa aceasta. Îl avem noi mai de demult, dar acum a prins el inima noastră în razele lui. Căci duh dumnezeiesc este dragostea care a făcut sfinţi.

Cu capul plecat şi cu cartea rânduielii călugăriei pe cap, preotul se roagă lui Dumnezeu să-l primească şi pe

fratele acesta în ceata celor care au părăsit toate cele lumeşti şi s-au făcut vrednici de Dumnezeu. Întărit de Adevăr, îngrădit de Duhul Sfânt, hotărârea fratelui să fie neclintită în războaiele cu meşteşugirea potrivnică. Biruinţa se câştiga prin răbdarea întărită de Dumnezeu cu Har şi prin rugăciunile Maicii Creştinătăţii, Preasfânta Stăpână de Dumnezeu Născătoarea şi ale tuturor sfinţilor întru care S-a proslăvit Dumnezeu Cel în Treime închinat.

Toţi îşi pleacă capetele. Preotul din nou se roagă lui Dumnezeu să-l primească pe fratele acesta, care şi-a ales din feluritele căi de mântuire pe aceasta a jertfei de sine. Rugăciunea continuă că poftele şi gândurile firii să fie ridicate de la dânsul odată cu tunderea părului, al căror semn este. Păzirea poruncilor aduce în fire sfinţenia Celui ce a dat poruncile. Preotul mai cere de la Dumnezeu şi darul nestrămutării hotărârii fratelui, voinţa oţelită care i-a caracterizat pe nevoitori.

Cu acestea slujitorul Sf. Liturghii se apropie de Cel ce nevăzut săvârşeşte Taina, Hristos, întinde mâna sa după Sf. Evanghelie aşezată în faţa icoanei Mântuitorului din tâmplă şi zice:

Iată Hristos, nevăzut, aici stă de fată
Şi preotul mai întreabă odată pe fratele dacă face pasul călugăriei de bunăvoie, deplin liber, fiindcă numai acesta e factorul sufletesc hotărâtor în căile omului. În adâncul fiinţei sale omul e libertate. Acesta e darul lui Dumnezeu făcut omului, prin care l-a deosebit de toată făptura văzută şi l-a înrudit cu îngerii şi cu aceasta l-a făcut capabil şi de viaţa îngerească. Călugăria e aşadar o logodnă cu modul mai presus de veac al vieţuirii îngereşti.

Fratele afirmă definitiv libertatea conştiinţei sale în faţa Celui ce-i va desăvârşi libertatea. Logodna aceasta începe însă cu foarfecele, unelte care taie vălul necunoştinţei de Dumnezeu de pe suflet sau mrejele patimilor de pe minte. La această tăiere nu numai că te învoieşti, dar săruţi şi foarfecele, mijloacele fizice sau

morale cu care se face această rupere a sufletului şi a minţii de patimi. Aceasta a fost ultima zi din viaţă în care ai mai avut păreri personale şi voinţa proprie. De la logodnă cu îngerescul mod de viaţă sub o nouă lege, tăierea voii şi a toată părerea îţi este lege. Aceasta o ai chiar din mâna lui Hristos. În lumea nevăzută sunt mii şi milioane de fiinţe şi numai o singură voie a lui Dumnezeu este. Prin călugărie intri în această lume ca să completezi locul cetei a doua îngereşti pe care Dumnezeu a hotărât să-l împlinească cu oamenii care, în trup greoi fiind, biruie în lupte pe îngerii cei căzuţi prin neascultare. De aceea, ca să sui la sfârşitul zilelor la această destinaţie cerească, trebuie să înveţi firea de a nu avea pe pământ altă voie decât numai voia lui Dumnezeu, precum e şi în cer. Ce rost mai au aceste foarfeci? Foarfecele, povăţuirile, mustrarea, dojenirile, ocara au rostul tăierii patimilor, căci cu tăierea voii se taie toată patimă. Iar al doilea rost al foarfecelor este venirea la cunoştinţa adevărului care este Hristos.

Adevărul este fiinţă vie. Noi însă suntem fiinţa, dar prinsă în amăgiri. Trebuie tăiate amăgirile ca să fiinţăm în Adevăr, adică în Hristos. El e uşa la casă Tatălui, iar Duhul e cheia căruia Fiul îi deschide. Aceasta-i cunoştinţa adevărului cu noi, cu calea noastră după Duh, cu destinaţia noastră cerească. Pe acest înţeles luptătorul primeşte nume nou, după al unuia dintre sfinţii care bine s-au nevoit. De aici începând, de la darea numelui, monahul e un nou botezat, care îşi înţelege personal Botezul. Aceasta nu e repetarea primului Botez, ci înnoirea lui. Viaţa lui viitoare, deşi continuată pe pământ, va avea să fie o slavă a Sfintei Treimi. Întreaga Sfântă Treime îşi face sălaş într-un ales. Chemaţii sunt mulţi, dar vin numai câte unii care se aleg. Cu acestea începe noua îmbrăcare în Hristos, din afară văzându-se cele ce urmează.

Mai întâi o cămaşă albă, haină luminoasă a Sfântului Duh, Harul luminii dumnezeieşti care stinge pentru totdeauna mohorâciunea întristării din patimi şi luminează

firea cu slavă dumnezeiască. Acum e logodna cu darul luminii de pe Tabor, urmează lucrarea de o viaţă şi înmulţirea lui până cuprinde în dumnezeiască văpaie nu numai sufletul ci şi trupul. Aceasta e haina noastră, haina de lumină pentru ziua de nuntă a Fiului, care este la sfârşitul veacului acestuia şi începutul veacului viitor.

Urmează paramanul a cărui însemnare, ca să n-o uităm, e scrisă pe el:

Luaţi jugul Meu că este bun şi sarcina Mea uşoară

Iar din proroci:

Dat-am spatele Meu spre bătăi şi obrazul Meu spre pălmuire şi fata Mea n-am ferit-o de scuipări

Iisus e arătat de Revelaţie şi ca înger de mare Sfat, ca unul ce a descoperit Calea de mântuire. Cu această Cale a îngerului de mare Sfat al lui Dumnezeu ne logodim şi din această pricină calea scrisă pe paraman e numită a îngerescului chip, căci nu sunt aceste cuvinte dintre cuvintele îngerilor.

Crucea aminteşte de toată lucrarea de mântuire, de umilirile prin care a trecut Iisus nevinovat, de desăvârşită jertfă de Sine. La aceeaşi cale ne făgăduim şi noi, printre ocări şi scuipări, căci noi vrednici suntem de acestea. Jertfa Mântuitorului a dat Crucii putere de alungare a meşteşugirii potrivnice. Crucea este podoaba Bisericii, Crucea este întărirea credincioşilor şi dracilor rană.

Armă împotriva diavolului crucea Ta ne-ai dat cântă Biserica.

Dulama nu are decât însemnătatea culorii negre, semnul lepădării de lume. Lumea îmbracă haine colorate, călugărul stinge de pe sine culorile cu viaţă curată a pocăinţei.

Cingătoarea au descoperit-o luptătorii pentru că prin ea îşi măresc puterile de luptă. Călugărul are această luptă: omorârea firii sale celei vechi şi nevoinţă înnoirii duhului.

Culionul vine de la coif, care e un acoperământ de

luptă, cu rostul să apere capul de săgeţi. El înseamnă nădejdea de mântuire. În lupta cu patimile, cu firea, cu viclenele gânduri, adeseori primim săgeţile deznădejdii în cap. Dacă însă suntem întăriţi lăuntric cu credinţă, nădejdea şi dragostea – în Dumnezeu trei paveze aprinse ale Duhului Sfânt: una a minţii, una a inimii şi una a voinţei – săgeţile vicleanului nu ne ating, ci-l ard ale noastre pe el. Căci celor întăriţi în smerenie le îngăduie Dumnezeu să-l ardă pe vicleanul cu sabia duhului.

Rasa aminteşte hainele de zale care apără pieptul şi toate încheieturile. Rasa e îmbrăcămintea cuvioşilor care sting toate gândurile rele şi îndemnările voii proprii, smerindu-le cu gândul morţii. Haina aceasta de luptă are de asemenea culoarea neagră. Cu gândul morţii omori plăcerea pătimaşă de viaţa deşartă. Culoarea neagră a îmbrăcăminţii călugăreşti nu are însemnătatea de doliu pe care o are această culoare la mireni.

Sandalele sunt încălţămintea uşoarei alergări în luptă, căci mult trebuie să alergi până plineşti gătirea Evangheliei păcii. Până la pacea nepătimirii e mult de alergat şi totuşi trebuie ajuns la pacea evanghelică (pentru care avem Evanghelia) în termen. Termenul dobândirii biruinţei asupra patimilor e până este ziuă adică mai înainte de seara vieţii sau chiar a nopţii. Ca să ştim cum să ne împărţim vremea sau stadiul vieţii acesteia, aducem la mijloc cuvântul Sf. Ioan Scărarul:

Celor începători ştirea că sunt după Dumnezeu le-o dă paşii lor care sunt roadele smereniei. Celor din stadiul de mijloc, dispariţia luptelor, iar celor desăvârşiţi, manifestarea şi prisosinţa luminii dumnezeieşti

Mantia se vede în zugrăvirile sfinţilor mucenici, aparţinând şi ea îmbrăcăminţii ostaşilor. De la dobândirea nepătimirii firea omenească se bucură de harul luminii dumnezeieşti, ca şi îngerii. De vrei să te faci călugăr, fă-te ca focul. Mantia deşi e neagră nu înseamnă gândul morţii,

deşi cuvioşii adormiţi se înfăşoară în mantie. Mantia e o îmbrăcăminte plisată, ceea ce aminteşte o îmbrăcăminte de raze a unei lumini necreate, ţâşnind ca fulgerele din fiinţa lui Dumnezeu aşa cum s-au învrednicit s-o vadă pe Muntele Tabor Petru, Iacov şi Ioan, şi aceasta numai cât îi este cu putinţă firii omeneşti. Aceasta este îmbrăcămintea nestricăciunii şi sfinţeniei, lumina dumnezeiască în care au strălucit mulţi, oameni după fire şi dumnezei după har (Sf. Simeon Noul Teolog).

Camilafca e un văl uşor, aproape străveziu, care pogoară de pe cap la corp. Deşi e negru şi el, nu înseamnă gândul morţii. E un simbol al minţii care sub puterea curăţitoare a Harului devine străvezie, devine de culoarea cerului şi se vede pe sine ca lumină înţelegătoare. Aici e o mare taină a vieţii duhovniceşti. Altarul minţii în care s-a sălăşluit Hristos la Botez devine tot luminos şi lumina dumnezeiască din Iisus străbate catapeteasma care este trupul în întregimea lui şi astfel mintea noastră se uneşte cu mintea lui Hristos – cum spune Sf. Apostol Pavel – şi tot trupul nostru se face primitor de lumină înţelegătoare. Iată unde are să ajungă rugăciunea minţii, să străbată nu numai luptele ci şi nepătimirea. Într-o atare tărie şi deplinătate de Duh mintea nu mai cugetă greşit sau rătăcit pe Dumnezeu ca obiect ci ne întâlnim noi şi Dumnezeu în acelaşi subiect al unei altfel de cunoaşteri, mai presus de firea de dincoace a minţii (Dumnezeu este subiectul universului văzut şi nevăzut şi tot universul este obiectul cugetării lui Dumnezeu; deci Dumnezeu gândeşte lumea iar nu făptura îl gândeşte pe Dumnezeu; când face aceasta nu e de mirare că nu-L găseşte, de vreme ce-L face ceea ce nu e: obiect). În felul acesta El se face hrană minţii noastre căci în ea s-a sădit putinţa unirii omului cu Dumnezeu.

Metăniile sunt o asemănare a sabiei. Rugăciunea minţii este sabia Duhului care taie gândurile rele cu Numele lui Iisus. Propriu-zis, Iisus ne izbăveşte neîncetat de lupta potrivnică:

Cu Numele lui Hristos Iisus batem pe vrăjmaşi. Căci armă mai puternică asupra diavolului că Numele lui Dumnezeu în cer sau pe pământ nu este (Sf. Ioan Scărarul).

Crucea de mână noului mărturisitor al lui Hristos îi aminteşte că lepădarea de sine şi luarea crucii e o lucrare permanentă în toată calea spirituală. Bobul care nu vrea să moară, fie chiar şi de grâu, nu mai aduce nicio roadă. Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului.

Făclia nu este o simplă luminiţa sau simplă candelă aprinsă. Însemnătatea ei în rânduiala călugăriei e mult mai cuprinzătoare şi vrea să spună că noi înşine trebuie să ne transformăm într-o făclie. Noi suntem pietrele, lemnele sau jertfă de bunăvoie pe altarul lui Ilie, altarul de dovedire al adevăratului Dumnezeu. Iar de foc se va îngriji Dumnezeu. Dovezile existenţei Celui Preasfânt – cele mai strălucite dovezi – sunt sfinţii în lumina dumnezeiască. Aceşti biruitori asupra firii, asupra zidului, a vălului necunoştinţei de Dumnezeu, aduc irezistibil pe oameni să dea slavă şi să cunoască pe Dumnezeu. Aşa au strălucit ca soarele: Avva Sisoe, Avva Pamvo, Avva Siluan, Avva Simeon Noul Teolog, Sf. Serafim de Sarov, ca să nu pomenim decât pe cei mai cunoscuţi.

După ce noul monah a primit toată îmbrăcămintea şi uneltele de ostaş al Duhului, preotul îl binecuvântează.

Aceştia sunt binecuvântaţii Tatălui Meu binecuvântaţii Sfintei Treimi. Preotul, iconomul Tainelor lui Dumnezeu, se roagă pentru noul monah să fie numărat în ceata cuvântătorilor de Dumnezeu şi scris în Cartea Vieţii, să străbată în lumea aceasta toată calea ascetică, prezentată în icoana călugărului răstignit pe cruce, interiorizat, cu făcliile aprinse, deşi în afară patimile îi strigă toate:

Dă-te jos de pe cruce

Cu acestea, noul monah este dus într-o strană. Aşa i se dă un loc în Biserica luptătoare. Şi continuă Sf.

Liturghie în care se iveşte rugăciunea pentru noul luptător al Duhului: să fie acoperit de către săgeţile potrivnicului şi ajutat de Dumnezeu ca să petreacă în smerenie, dreaptă credinţă şi neprihănire, ca să biruie firea cea veche a patimilor şi să crească într-însul omul cel nou, Hristos. Ectenia continuă:

...şi pentru iertarea păcatelor lui

Călugăria e dătătoare de Har, şterge tot trecutul păcatelor, e Taină a Pocăinţei. Avva Moise Arapul cel din tâlhari a ajuns preot. Sf. Liturghie se orientează şi ea cu atenţie către noul mărturisitor al Jertfei, care acum e un nou botezat. Trisaghionul – cântarea Sfintei Treimi – e al Tainei Botezului sau a praznicelor împărăteşti:

Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi-mbrăcat

Bucurie în cer s-a făcut, bucurie împărătească. Stihurile Apostolului sunt profetice:

Domnul este lumânarea, Domnul şi Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este sprijinitorul vieţii mele, de cine mă voi înfricoşa?

Până aici nu s-a arătat şi latura de primejdie a războiului. Pot apare lupte ascuţite, răniri, amăgri, curse, înfricoşări, vedenii mincinoase, năluci, halucinaţii, spăimântări. Mulţimea curselor o trece smerenia, ea nici măcar atinsă nu e. Vedenii nu primi, în primejdii atârnă-te de Dumnezeu. Apostolul călugăriei aminteşte încă odată simbolul îmbrăcăminţii de război. Toţi sunt îndrumaţi de Apostolul Pavel să-şi întărească curajul, întemeindu-se pe tăria puterii lui Dumnezeu. Firea noastră trebuie să o îmbrăcăm cu toate armele cu care l-a bătut Iisus pe potrivnic. Căci nu suntem împotriva firii ci împotriva duhurilor răutăţii care au abătut firea de la Dumnezeu. Cu armele lui Dumnezeu vrăjmaşul spiritual poate fi biruit. Ca începători avem a ne lupta cu patimile noastre şi cu deprinderea sau învăţarea smereniei, care e o nouă armă. Pentru curse mai grele, războiul cu diavolul e al celor mai

sporiţi şi desăvârşiţi. Aceasta e prin îngăduinţa lui Dumnezeu, fie că prin om să-l judece Dumnezeu pe diavolul, fie ca pe om să-l smerească prin potrivnic. A sta drept în luptă nu e a firii omeneşti nici a virtuţii tale ci a harului lui Hristos şi a tot ajutorul lui Dumnezeu. Apostolul se încheie cu un stih de smerenie din Psalmi, după care luptătorul prin firea sa e sărac, un neputincios, dar care poate striga în conştiinţa sa către Dumnezeu şi e auzit şi izbăvit din toate necazurile lui. De la cunoaşterea acestei sărăcii din fire, a sărăciei noastre de duh, de aici începe îmbogăţirea noastră în Dumnezeu.

Evanghelia călugăriei reaminteşte pe scurt că unui ucenic Iisus îi cere: capacitate sau putere de dragoste, capacitate sau putere de suferinţă, mai exact spus de jertfă, îi cere o încredere neclintită în biruinţă asupra patimilor şi asupra puterii potrivnice, iar ca o încununare îi cere curajul smereniei sau al umilirii. Cu aceste însuşiri sufleteşti se ajunge la odihna sufletului său nepătimirea. Acestea se pot ajunge încă în veacul acesta, iar în veacul viitor ucenicul va intra în ziua cea neînserată a odihnei.

Sf. Liturghie continuă, iar la vremea dumnezeieştii Împărtăşiri vine şi noul monah, căci după cum la primul Botez e rânduită şi Sf. Împărtăşanie aşa şi la al urmării lui Hristos.

Cu sufletul şi cu trupul să mă sfinţesc, Stăpâne, să mă luminez şi să fiu Ţie casă prin împărtăşirea Sfintelor Taine, să te am pe Tine cu Harul vieţuind întru mine, cu Tatăl şi cu Duhul, mult Milostive, Făcătorule de bine

Ca focul şi că lumina să-mi fie mie Trupul şi Sângele Tău cel scump, Mântuitorul meu, arzând materia păcatului şi mistuind spinii patimilor şi luminându-mă întreg pe mine, care mă închin dumnezeirii Tale Aceasta este taina unirii cu Hristos, unul din rosturile Liturghiei.

În vremea rugăciunii Amvonului de la sfârşitul

Liturghiei, noul călugăr primeşte o Evanghelie în mâini, că bine să-şi întipărească în suflet acest testament nou pe care l-a primit şi el din darul lui Dumnezeu. Făgăduinţa lui către Dumnezeu o sărută toată obştea, sărutând şi ei Evanghelia şi crucea noului monah, întrebându-l cum îl cheamă. Noul monah îşi spune numele său nou şi fiecare îi urează să se mântuiască, să sfinţească şi el numele acesta şi să fie primite la Dumnezeu şi rugăciunile lui pentru obşte, pentru creştinătate şi pentru toată făptura.

Cu aceasta se încheie Sf. Liturghie iar noul ales, cu lumânarea aprinsă, cu sufletul luminat, iese şi el din biserică şi merge la stareţ sau egumen pentru blagoslovenie şi dulce povăţuire. Acesta îl învaţă iarăşi despre însuşirile sufleteşti cu care se realizează călugăria: ascultarea de Hristos, lepădarea de voia proprie, smerenia şi celelalte, din care l-a luminat şi pe el Duhul lui Dumnezeu în calea aceasta. Îi adânceşte în suflet statornicia şi dragostea de această aleasă cale:

Aşa să-ţi fie toate zilele vieţii tale în călugărie ca ziua cea dintâi.

De acum, fiule, înfloreşte unde te-a chemat şi te-a sădit Dumnezeu. Amin.